

Proof of Value - Team TBD

Younes Koubaa, Neelam Pultoo en Dunke van Boekel

In Week 4 hebben we het idee dat eerder is uitgewerkt naar de doelgroep gebracht. Nog niet als prototype, maar om hen vragen te stellen over onze aannames, insteek, en mogelijke manieren om ons concept sterker in zijn schoenen te laten staan.

Daarvoor zijn we over het hele spectrum van betrokkenen bij erfgoed afgereisd, om de diverse perspectieven die baat hebben bij dit eindproduct aan bod te laten komen. We hebben dus professionals rondom erfgoed en de bijbehorende gemeenschappen gesproken, op inzicht gevraagd bij die gemeenschappen, kennis opgedaan bij een groep die net als wij de gemeenschappen in het zonnetje willen zetten en onze inzichten vanuit de 'normale' burger rondom erfgoed achterhaald.

Beschrijving van hoe we dit aan hebben gepakt

Toen de insteek van ons concept concreet en duidelijk was voor iedereen, hebben we op basis daarvan een - zeer ruwe - mock-up gemaakt van hoe de 'homepagina' van ons platform eruit zou kunnen zien. Het is geen prototype, noch een uiteenzetting van wat ons concept *precies* inhoudt, maar is vooral bedoeld om de respondenten een bepaalde indruk te geven van wat we voor ogen hebben.

Tegelijkertijd hebben we ook vastgesteld wie ons concept van validatie en mogelijke verdere inzichten konden voorzien. Verrassing: dat waren de stakeholders die we eerder al vast hebben gesteld, dus erfgoedambtenaren, erfgoedgemeenschappen zelf en burgers. Er waren met betrekking tot deze groepen immers nog verschillende aannames die we konden valideren en zij zouden ons kunnen vertellen of ons concept daadwerkelijk wenselijk en/of bruikbaar lijkt te zijn.

Ook hebben we contact gezocht met de beheerders van het TikTok-account Erfgenamen, dat zich inzet voor het zichtbaar maken en in het zonnetje zetten van erfgoedgemeenschappen in België. Wellicht zouden hun werkwijzen en inzichten ook waardevol blijken voor de uitbouw van ons project.

Op basis van die aannames en drang naar verbetering binnen ons concept hebben we de volgende topiclijst opgesteld, die een aantal vragen bevat per groep:

Gemeenschappen

Introductievragen:

- Wie zijn jullie en waarvoor staan jullie?
- Wat voor activiteiten/evenementen organiseren jullie?
- Wat voor mensen zijn welkom bij jullie gemeenschap?
- Wat is jullie doel met deze gemeenschap en waarom hebben jullie hem opgericht?
- Wisten jullie dat jullie een erfgoedgemeenschap waren voor het onderzoek, of was dat geheel nieuwe informatie?

Technische vragen voor de opdracht:

- Is er interesse in het contact leggen met andere gemeenschappen?
- Hoe is het contact met andere gemeenschappen, gemeenten, ambtenaren/professionals?
 - Zou dat makkelijker kunnen?
 - Zo ja, op welke manier?
- Hoe ervaren jullie de interesse vanuit burgers in jullie werkzaamheden als erfgoedgemeenschap?
- Misschien wel heel rechttoe-rechtaan: maar hoe financieren jullie de gemeenschap?
 - Weten jullie eventuele fondsen makkelijk te vinden?
- Na het voorleggen van de mock-up: zien jullie potentie in een dergelijk idee?

- Wat is jullie gevoel hierbij?
- Wil jij als gemeenschap vindbaar zijn op een dergelijk platform?
- Heeft potentiële invloed van de overheid op deze tool impact op jullie gewilligheid rondom het gebruik daarvan?
- Wat heeft een digitale tool nodig voor jullie om écht bruikbaar te zijn?

(Potentiële) gebruikers

- Weet je wat een erfgoedgemeenschap is?
 - Zo ja, is dat iets wat je interessant lijkt?
 - Zo nee, (leg 't uit), wat denk je daar nu over?
- Na het voorleggen van de mock-up: Wat is hier je gevoel bij?
 - In het verlengde: maakt dit het idee van een gemeenschap benaderen 'aantrekkelijker'?
- Wat is jouw indruk van een 'erfgoedgemeenschap'?

Erfgenamen

- Na het voorleggen van de mock-up: wat is hier jullie gevoel bij?
 - Eventueel: zou dit jullie bezigheden makkelijker maken?
 - Verwachten jullie dat er animo zal zijn voor een tool als deze onder burgers, gemeenschappen en/of professionals?
- Hoe vinden jullie erfgoedgemeenschappen nu?
- Wat is jullie indruk van erfgoedgemeenschappen en hun doeleinden?

Erfgoedambtenaar

- Na het voorleggen van de mock-up: op het eerste gezicht, denk je dat dit jouw werk makkelijker maakt?
- Na het verder toelichten van de tool: klinkt dit wenselijk? Voorspel je direct al kinken in de kabel?
 - Zie je een dergelijke tool als een verrijking van de perceptie rondom cultureel erfgoed en de bijbehorende gemeenschappen?
- Stel je voor dat deze tool zou bestaan, en er moderatie nodig is om te 'bevestigen' dat een aangemelde groep ook werkelijk een erfgoedgemeenschap is, zou het voor jou als ambtenaar dan wenselijk zijn om daar langs te gaan ter bevestiging?
 - Zie je dat ook als een verrijking van jouw rol binnen de wereld van het cultureel erfgoed?

Validatie

Erfgoedprofessional - Inge Molenaar:

We hebben een gesprek gehad in een café met Mike en Inge Molenaar, oprichter van de Stichting Bruine Cafés. Tevens is zij afgestudeerd in het vakgebied rondom erfgoed, en heeft dus ook veel contact met verschillende ambtenaren in dit stukje van de *business*. Het goede nieuws: bij het voorleggen van onze mock-up stelde Inge dat dit “een droom is die uitkomt voor erfgoedambtenaren”.

De andere kant van die munt, is dat ons idee een tool is die afhankelijk van verschillende factoren échte waarde gaat krijgen. Dat wisten we al, maar met de onderstaande inzichten kunnen we het project in ieder geval een duidelijkere richting geven en bepaalde gaten opvullen.

Kerninzichten

- Erfgoedgemeenschappen hebben het niet zo met de overheid
 - Wie over de tool gaat, maar dus ook waar de financiën vandaan komen, is dus relevant
 - Daarentegen is er een voorbeeld van ‘middle-men’-stichtingen en organisaties die wel subsidie krijgen van de overheid/gemeenten, maar dat vervolgens naar eigen inzicht kunnen verdelen onder gemeenschappen
 - Op een bepaalde manier doen sommige van die stichtingen zoals Kien en Erfgoedvrijwillig iets vergelijkbaars als wij, al is de schaal in ons geval groter en anders ingestoken. We moeten ons dus op een bepaalde manier differentiëren van die platformen, of kijken wat zij missen en wij kunnen bieden
- Over moderatie: erfgoedambtenaren zijn erg druk, vaak ook vooral met zaken die weinig met erfgoedgemeenschappen zelf te maken hebben. Zij kunnen dus niet echt ingezet worden als een ‘moderatie’-kracht, maar als alternatief worden de erfgoedhuizen die in iedere provincie aanwezig zijn genoemd
- Een dergelijke tool zou, mits het uiteindelijk goed gevuld is, écht behulpzaam zijn voor erfgoedgemeenschappen
- Een probleem waar Inge geregeld tegenaan loopt is *wie* er regelmatig bezig is met erfgoed. In haar ervaring zijn dat vaak witte pensionarissen, die daar alle tijd voor hebben.

- Het is soms moeilijk om erfgoed dat zich niet op 'oerhollandse' denkwijzen richt aan de man te brengen of zelfs te vinden, omdat die worden tegengewerkt of het aanbod er simpelweg niet is
- Een ander probleem is dat veel mensen ook niet expliciet weten dat ze met erfgoed bezig zijn
- Er waren nog wat onduidelijkheden over wat dit biedt voor de erfgoedgemeenschappen
 - Voordelen die we nu al kunnen benoemen zijn afzonderlijke hosting van Big Tech, want de tool is federated middels ActivityPub
 - Het is voor gemeenschappen mogelijk om gelijkgestemden of in ieder geval organisaties met een vergelijkbaar doel te vinden. Mogelijk kunnen zij methodiek van elkaar overnemen, zoals 'hoe jongeren te betrekken bij bruine kroegen'
 - Met de spinnenwebmethode proberen we een '*install base*' te vormen
 - Inge bracht op dat mijn werk als gamejournalist een zekere mate van erfgoedbehoud bevat, en raadde aan om vanuit dat perspectief verder te denken over wat belangrijk zou zijn voor een gemeenschap op een platform als het onze

Burgers

Om een beter beeld te krijgen van de burgerlijke kijk op erfgoed en de bijbehorende gemeenschappen hebben we in onze directe omgeving rondgevraagd, en kwam Mike met een fascinerend onderzoek van de Rijksdienst, waaruit blijkt dat juist veel jongeren zich bezighouden met cultureel erfgoed, al hebben ze dat vaak [zelf niet door](#). De cijfers zijn ook intrigerend: *"In Nederland zet 38% van de bevolking van 12 jaar en ouder zich in hun vrije tijd actief in voor materieel en immaterieel erfgoed. Er zijn dus grofweg zes miljoen actieve erfgoedbeoefenaars in ons land."*

Erfgoed leeft volgens dit onderzoek dus wel degelijk in Nederland, maar hoe beleeft de burger dat? Onze kerninzichten zijn als volgt:

- De term 'erfgoed' is vrij bekend, maar een erfgoedgemeenschap is niet algemeen bekend in de vocabulaire
 - Het mentale beeld van erfgoed en een erfgoedgemeenschap is oubollig, niet alleen onder jongere respondenten maar ook onder middelbare leeftijden

- De huidige mock-up herbevestigt dat gedachtegoed, en straalt volgens de respondenten het idee van publieke actie en betrekking nog niet bepaald uit
- Er is wel interesse om met erfgoed bezig te zijn
 - Bij oudere mensen is dit schijnbaar gebaseerd op een stukje Nederlandse trots en nostalgie rondom dingen uit hun jeugd

Wij hebben vragen aan burgers gesteld om meer beeld te krijgen van hun perspectief op onze opdracht. De vragen zijn als volgt:

- Weet je wat een erfgoedgemeenschap is?
 - Zo ja, is dat iets wat je interessant lijkt?
 - Zo nee, (leg 't uit), wat denk je daar nu over?
- Na het voorleggen van de mock-up: Wat is hier je gevoel bij?
 - In het verlengde: maakt dit het idee van een gemeenschap benaderen 'aantrekkelijker'?
- Wat is jouw indruk van een 'erfgoedgemeenschap'?

Dit waren de antwoorden:

Vader van Neelam (56)

- Nee, maar nu dat ik ervan weet, lijkt het mij wel interessant.
- Ziet er goed uit. Leuk en er staat wat mijn voordeel is en hoe ik dat als gemeenschap kan versterken.
- Ja. Het zou leuk zijn om persoonlijke ervaringen van mensen te zien. Recensies/comments. Ik krijg er meer een beeld bij door zo'n site.
- Ja, dat is dus een club mensen die iets wat zij zien als erfgoed in stand te houden en dat te geven aan toekomstige generaties.

Moeder van Neelam (54)

- Nee, maar nu ik weet wat het is vind ik het een mooi initiatief dat mensen dat doen.
- Mooi. Zet donaties bij jullie site voor mensen die mooi vinden maar geen tijd hebben om eraan mee te doen. Goed dat het bestaat en dat dit soort gemeenschappen dingen in stand houden
- Ja want het staat allemaal op de website en dan kunnen mensen een keuze maken wat het beste bij hen past in plaats van dat mensen moeten zoeken op verschillende plekken.
- Ik wist niet wat het was, maar het is goed dat het er is. Een groep mensen die probeert bepaalde culturele geschiedenis in stand te

houden. En die mensen hebben zoveel passie ervoor dat zij daarvoor opkomen en dat willen beschermen en willen voortzetten.

Zus van Neelam (24)

- Nee. Het is goed dat dit soort gemeenschappen bestaan voor culturele dingen maar ook waar mensen om geven. Interessant, maar ik zelf heb niks waarvoor ik het zou doen, misschien in de toekomst.
- Nou wel handig en overzichtelijk als ik meer zou willen weten over erfgoedgemeenschappen.
- Ja, omdat het makkelijk en overzichtelijk is. Ik weet niet hoe mensen zelf op die site zouden komen. Het lijkt mij dat er promotie nodig is voor zo iets.
- Een gemeenschap van mensen die iets van erfgoed in stand willen houden of mensen die een bepaalde hobby hebben en dat in stand willen houden

Onze inzichten en wat er op basis daarvan is veranderd binnen ons concept

Grappig, hoe makkelijk stereotypen te versterken zijn. Met de mock-up van ons platform hebben we in principe een idee neergezet dat aansluit bij de algemene gedachtegoed richting erfgoedgemeenschappen, maar dat is juist een beeld dat voor veel mensen oubollig overkomt. In ieder geval onder de burgers, de mensen die al met erfgoed bezig zijn hadden er niets op aan te merken - maar die staan ook zo dicht bij het 'probleem' dat de waarde daarvan ook weer moeilijk te bevatten valt.

Vanuit de opleiding Creative Business is in ieder geval meegekregen dat je niet simpelweg kunt zeggen "de site/ons concept is voor iedereen die er behoefte aan heeft!" Dat is te makkelijk, en een platform voor iedereen wordt sneller voor niemand écht waar ze naar zoeken. We moeten onze strategie dus op een duidelijke manier insteken: wie willen we in welke fase bereiken? Wie zijn de burgers die we uiteindelijk aan willen trekken, en hoe bereik je hen? We moeten tegenover hen in ieder geval van het oubollige af stappen om het aantrekkelijk te maken, want de inherente interesse is er wel degelijk.

Ook voor erfgoedambtenaren en professionals is de tool in de huidige vorm al aantrekkelijk, al blijft het een logistiek lastige onderneming. Moderatie door erfgoedambtenaren gaat lastig worden, en de inherente

voordelen van zelf op pad gaan om de gemeenschappen te leren kennen vallen dus ook weg. Wel kunnen we in ieder geval het moderatie-gedeelte zelf oplossen door de erfgoedhuizen van iedere provincie in te schakelen.

Bijkomend voordeel is dat erfgoedhuizen in principe los staan van de gemeenten en dus overheidsinstanties. Echter, de twee werken wel vaak samen, maar volgens Inge Molenaar is het bestaan van een 'middleman' voor veel gemeenschappen al een reden om de instantie meer te vertrouwen.

Dat wantrouwen in de overheid is sowieso iets om rekening mee te houden wanneer we kijken naar het beheer van de tool. Het liefste ligt dit dus in ieder geval apart van de overheid, maar we willen het ook niet commercieel maken. Wellicht biedt een speciale commissie waarin verschillende groepen stakeholders de dienst uitmaken hierin uitkomst.

Dan nog de invulling van het platform, en hoe dat voor ambtenaren echt waardevol wordt. Hoewel erfgoed zo breed getrokken kan worden, zijn ambtenaren volgens Inge in de praktijk vooral bezig met gepensioneerde witte ondernemers, die veel aandacht en onderdelen van het erfgoedlandschap opeisen. Dit heeft ook te maken met het feit dat veel mensen dus niet per se doorhebben dát ze met erfgoed bezig zijn en zichzelf niet als gemeenschap zien, wat sowieso een ding bleek te zijn tijdens het rondbellen naar wat wij als gemeenschappen beschouwen.

Waar we nog achteraan moeten gaan is wat de erfgoedgemeenschappen zelf belangrijk en werkend achten op een platform. Waar we vooral nog naar op zoek zijn is wat de grote reden is voor gemeenschappen om zich aan te melden op ons platform. Uiteraard is er de onafhankelijkheid van Big Tech, en de mogelijkheid om te netwerken, geïnteresseerden te werven en kennis te delen, maar er ontbreekt nog een grote, duidelijke zaak waar gemeenschappen op in kunnen haken. We moeten hen nog verder bevragen om daarachter te komen.

Planning voor de komende weken

Op basis van de input die we hebben ontvangen, gaan we aan de slag met een prototype rondom ons platform. Het is daarin dus belangrijk om te bepalen wat we interactief in beeld kunnen/willen brengen, en wat we vooral in de schriftelijke uitwerking moeten beschrijven. Uiteraard wordt het een en ander ook al overzichtelijk in het prototype zelf, maar aspecten

als de federated 'motor' en verschillende afwegingen die we maken rondom governance en ethiek vereisen extra duiding.

Vervolgens is het zaak om weer rond te gaan bij de verschillende stakeholders, en dit interactieve prototype bij hen voor te leggen. Op basis van hun input, zei het middels vragen, opmerkingen of twijfels, kunnen we vervolgens weer gaan itereren, en hopelijk zo veel mogelijk kinderziektes de kiem smoren alvorens de eindpresentatie op 12 januari.